

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 12Co/39/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4110209156
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 11. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Renáta Pátrovičová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2023:4110209156.8

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Renáty Pátrovičovej a sudkýň JUDr. Sone Zmekovej a JUDr. Denisy Šaligovej v spore žalobcov: 1. A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. D. XXX/XX, E., 2. F. G., nar. XX.XX.XXXX, bytom H. XXX/X, A., 3. I. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom J. XX/XX, K., 4. F. E. I. B., E., 22.09.1971, bytom K. J. XXX/XX, K., 5. E. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom K. XXX/X, K., všetci zastúpení: JUDr. Eva Hlaváčová, advokátka so sídlom Farská 12, Nitra, proti žalovanému: L. I. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom N. X, B., zastúpený: JUDr. Lýdia Farbakyová, advokátka so sídlom Florianova 12, Prešov, o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, o odvolaní žalobcov proti rozsudku Okresného súdu Nitra zo dňa 09. júna 2017 č. k. 15Co/98/2010-733 takto

r o z h o d o l :

Odvolací súd m e n í rozsudok súdu prvej inštancie takto:

Súd u r č u j e, že do dedičstva po nebohom O. B., P. B., nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX, patria nehnuteľnosti nachádzajúce sa v kat. úz. A., obec A., okres K., a to:

- parc. č. XXXX/XX – zastavaná plocha a nádvorie o výmere 9125 m²
- parc. č. XXXX/XX – zastavaná plocha a nádvorie o výmere 138 m²
- parc. č. XXXX/XX – orná pôda o výmere 3182 m²
- parc. č. XXXX/XX – orná pôda o výmere 14084 m²
- parc. č. XXXX/XX – orná pôda o výmere 8227 m²
- parc. č. XXXX/XX – zastavaná plocha a nádvorie o výmere 222 m²

vytvorené Geometrickým plánom č. 70/2009 zo dňa 30.11.2009 vypracovaným autorizovanou geodetkou L. Q. E. v podiele 1/2 k celku.

Súd u r č u j e, že do dedičstva po nebohej R. B., P. A., nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX patria nehnuteľnosti nachádzajúce sa v kat. úz. A., obec A., S. K., a to:

- parc. č. XXXX/XX – zastavaná plocha a nádvorie o výmere 9125 m²
- parc. č. XXXX/XX – zastavaná plocha a nádvorie o výmere 138 m²
- parc. č. XXXX/XX – orná pôda o výmere 3182 m²
- parc. č. XXXX/XX – orná pôda o výmere 14084 m²
- parc. č. XXXX/XX – orná pôda o výmere 8227 m²
- parc. č. XXXX/XX – zastavaná plocha a nádvorie o výmere 222 m²

vytvorené Geometrickým plánom č. 70/2009 zo dňa 30.11.2009 vypracovaným autorizovanou geodetkou L. Q. E. v podiele 1/2 k celku.

Geometrický plán č. 70/2009 zo dňa 30.11.2009 vypracovaný autorizovanou geodetkou L. Q. E. je neoddeliteľnou súčasťou tohto rozsudku.

Žalobcom 1. až 5. priznáva voči žalovanému nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v plnom rozsahu.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Nitra (súd prvej inštancie) rozsudkom zo dňa 09. júna 2017 č. k. XXXX/XX/XXXX-XXX (napadnutý rozsudok) zamietol žalobu a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania.
2. V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že podanou žalobou sa žalobcovia 1/ a 2/ domáhali určiť, že sú vlastníkami nehnuteľností k. ú. A. p. č. 1362/39 zastavaná plocha výmera 9125 m², p. č. XXXX/XX zastavaná plocha vo výmere 138 m², p. č. XXXX/XX orná pôda výmera 3182 m², p. č. XXXX/XX orná pôda výmera 14 084 m², p. č. XXXX/XX orná pôda výmera 8 227 m², p. č. XXXX/XX orná pôda výmera 22 m² a p. č. XXXX/X zastavaná plocha výmera 222 m², každý v pomere 1-ica k celku titulom nadobudnutia vlastníckeho práva výmerom zo dňa 14.5.1968 Povereníctva pôdohospodárstva a pozemkovej reformy v Bratislave.
3. Ďalej súd prvej inštancie uviedol, že počas súdneho konania žalobca 1/, nebohý O. B., zomrel dňa XX.XX.XXXX. Bolo po ňom vedené dedičské konanie sp. zn. XXX/XX/XXXX a podľa osvedčenia o dedičstve zo dňa 11.2.2016 č. k. XXX/XX/XXXX ostali dedičia: A. B., F. G., I. B., E. I. B., F. E., E. B. a manželka R. B.. Naposledy vo veci rozhodol súd v tejto veci rozsudkom dňa 30.7.2013 č. k. XXX/XX/XXXX-XXX a žalobu pôvodných žalobcov zamietol. Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalobca 1/ a Krajský súd v Nitre uznesením zo dňa 2.12.2015 č. k. XXX/XXX/XXXX-XXX rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.
4. Následne súd prvej inštancie z listiny Osvedčenie o dedičstve zo dňa 11.2.2016 č. k. 16D/78/2015 zistil, že pôvodný žalobca 1/ O. B. nar. XX.X.XXXX zomrel dňa XX.XX.XXXX, ostali po ňom dedičia: A. B., F. G., I. B. E. I. B., F. E. E. B. a manželka R. B..
5. S poukazom na § 7 ods. 1, 2 veta prvá Občianskeho zákonníka a § 61 Civilného sporového poriadku súd prvej inštancie dospel k záveru, že pôvodný žalobca 1/ neb. O. B. nemá spôsobilosť ako fyzická osoba mať práva a povinnosti. Jeho smrťou dňom 15.10.2015 táto spôsobilosť zanikla, teda nemôže byť nositeľom žiadnych práv a povinností. S poukazom na túto skutočnosť súd žalobu musel zamietnuť z formálnych dôvodov. Okamihom smrti spôsobilosť fyzickej osoby mať práva a povinnosti zanikne.
6. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1 CSP tak, že priznal žalovanej strane náhradu trov konania, lebo vo veci mala plný úspech.
7. Proti uvedenému rozsudku podali odvolanie právni nástupcovia neb. O. B. - A. B., F. G., I. B., E. I. B., E. B., R. B.. Uviedli, že súd prvej inštancie odňal žalobkyni R. B. možnosť konať vo veci, hoci mu toto závažné pochybenie vytkol odvolací súd vo svojom rozhodnutí. Poukázali na to, že R. B. je pripútaná na lôžko, nevie sa dostaviť na pojednávanie, ale chcela byť v konaní vypočutá v domácom prostredí, čo súd prvej inštancie ignoroval. Zdôraznili, že R. B. je pôvodný žijúci prídelca a je významným dôkazným prostriedkom v konaní. Je nepochopiteľné, že súd žalobu zamietol v celom rozsahu napriek tomu, že zomrel iba jeden zo žalobcov. Vytkli súdu prvej inštancie, že po skončení dedičského konania mal vydať uznesenie, ktorým mal vyzvať žalobcov na prípadnú úpravu petitu žaloby. Žiadali rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, keďže sú toho názoru, že v danej veci je možné opakovane vydať odvolacím súdom zrušujúce rozhodnutie, keďže prvé zrušujúce rozhodnutie bolo vydané v čase platnosti predchádzajúceho procesného predpisu.
8. K odvolaniu žalobcov sa písomne vyjadril žalovaný, ktorý žiadal napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť. Uviedol, že keďže žalobca neupravil petit žaloby, tak bol súd nútený žalobu zamietnuť aj voči žalovanej 2/.
9. V priebehu odvolacieho konania sa žalovaný písomne vyjadril k veci, pričom uviedol, že podľa jeho názoru bolo v konaní preukázané, že konfiškačné rozhodnutie č. 218/214/48 K.k. zo dňa 17. marca 1948 nikdy nenadobudlo právoplatnosť, pretože jeho právni predchodcovia podali voči nemu odvolanie, o ktorom Zbor povereníkov nikdy nerozhodol. Z toho dôvodu ku konfiškácii majetku I. M. ml. nemohlo dôjsť. Svedčí o tom písomné podanie realizované I. M. ml. zo dňa 31.03.1948 adresované Povereníctvu pre pôdohospodárstvo a pozemkovú reformu doručené tomuto orgánu dňa 01.04.1948,

písomné podanie zo dňa 12.5.1948 č. 2505/1948 adresované sekcii „B“ Povereníctva pôdohospodárstva a pozemkovej reformy, v ktorom sa uvádza, že Konfiškačná komisia rozhodnutím č. 218/214/48 vyslovila, že konfiškovanie majetku I. M. J., J. P., P. M., R. P., P. M., I. M. a R. T., P. M., ktorý bol nadobudnutý kúpnopredajnou zmluvou zo dňa 03. septembra 1942 od F. Q. B., neprieči sa zásadám slušnosti a že je tento majetok skonfiškovaný. Zároveň vyňala spod konfiškácie 50 ha z tohto majetku pre I. M. ml. na základe § 1 ods. 4 nar. 104/1945 Sb. N. SNR. Proti rozhodnutiu o konfiškácii podali právni predchodcovia včas odvolanie, ktoré má odkladný účinok a nebolo dodnes vybavené. Ďalej uviedol, že ďalším dôkazom o tom, že o odvolaní proti konfiškačnému rozhodnutiu nebolo rozhodnuté, je písomnosť zo dňa 12. mája 1948 označená ako „telefonogram“, v ktorej sa uvádza, že „ak si majetok miestni občania svojvoľne rozdelili medzi sebou a ho užívajú, tak p. prez. U. F. E. dal príkaz, že keď už miestni uchádzači sú v držbe a úžitku, treba vydať vlastnícke dekréty“, nie je rozhodnutím o odvolaní, ale iba návrhom „kohosi niekomu“ o tom, že treba vydať vlastnícke dekréty. Ďalej žalovaný uviedol, že ak by aj konfiškačné rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť, tak spod konfiškácie bol vyňatý majetok vo výmere, ktorá nepresahuje 50 ha a do ktorej sa musia zaradiť aj obytné a hospodárske budovy a iné hospodárske zariadenia. V čase rozhodovania konfiškačnej komisie bol I. M. ml. zapísaný ako výlučný vlastník nehnuteľností v pkn. vl. XXX k. ú. U. - G. parc. č. XXXX, XXXX, XXXX/X, XXXX, XXXX, XXXX, ktoré boli do uvedenej vložky zapísané dňa 15.07.1947 a odpísané z vl. č. XXX. V pkn. vl. 717 absentuje akýkoľvek zápis o konfiškácii majetku zapísaného v uvedenej vložke, takže I. M. ml. nikdy vlastnícke právo k nehnuteľnostiam zapísaným v pkn. vl. 717 nestratil a ani k spornej parcele č. XXXX/X. To, že jeho právny predchodca bol zapísaný ako vlastník parcely č. XXXX/X o výmere 9 ha 34 á a 34 m² v pkn. vl. 717, je preukázané listinou označenou ako Výkaz plôch ku GP č. 761-50-74 na rozdelenie parc. č. XXXX/X, ktorý bol súčasťou Hospodárskej zmluvy o prevode správy národného majetku, ktorou odovzdávajúca organizácia Finančný odbor ONV Nitra odovzdala do správy Agrotechnike n.p. Zvolen odšt. Závod Bratislava - Rača nehnuteľnosti vytvorené geometrickým plánom. Vtedy štát realizoval zabratie pozemkov jeho právneho predchodcu ako „konfiškátu“ a uvedeným GP ukrojil z parcely č. XXXX/X výmeru 26939 m², z parcely č. XXXX výmeru 3910 m², z parcely č. XXXX výmeru 385 m² a z parcely č. XXXX výmeru 986 m². Štát zabral pôvodnému vlastníkovi I. M. ml. výmeru 26939 m² bez toho, aby sa zmena výmery prejavila v pkn. vložke, t. j. štát bez právneho dôvodu a bez právneho titulu bol evidovaný ako vlastník novovytvorených parciel EN č. XXXX/X, XXXX/X, XXXX/X, XXXX na základe GP. Z uvedených dôvodov podľa jeho názoru došlo k dôvodnému prejednaniu v dedičskom konaní. Záverom uviedol, že na žalobcoch je dôkazné bremeno preukázania, že aj napriek tomu, že sa ich právny predchodca prídely vzdal a nehnuteľnosti minimálne od roku 1950 neužíval a nehospodáril na nich, svedčilo mu vlastnícke právo aj napriek tomu, že štát predmetné nehnuteľnosti zákonným spôsobom nenadobudol do vlastníctva, a teda ako nevlastník ich nemohol prideliť do vlastníctva tretej osoby.

10. K uvedenému vyjadreniu sa písomne vyjadrili žalobcovia, ktorí uviedli, že základným dokumentom preukazujúcim vlastníctvo je v danom prípade Výmer o vlastníctve pôdy č. 2944/48-12-13 zo dňa 14.05.1948, ktorý nebol nikdy zrušený príslušným orgánom, ktorým bolo vtedajšie Povereníctvo pôdohospodárstva a pozemkovej reformy. Je preto irelevantné, či nejaká komisia rozhodovala o odňatí alebo zrušení prídely. Tieto rozhodnutia komisie či okresných národných výborov sú (judikované) nultými krokmi. V tomto svetle treba vnímať aj odovzdanie pôdy do užívania JRD, pričom judikatúra NS SR už judikovala, že odovzdaním pôdy do JRD nezaniklo vlastníctvo prídelcov, pretože okrem iného tieto presuny poľnohospodárskej pôdy boli nedobrovoľné a vynútené a často sa diali bez vedomia povereníctva ako ústredného orgánu štátu. Ďalej uviedli, že rozhodnutie Konfiškačnej komisie v Nitre zo dňa 17.03.1948 presne neuvádza, ktoré konkrétne nehnuteľnosti sú vyňaté spod konfiškácie, teda vyňatý majetok nebol presne určený. Poukázali na časový sled listín: 1. Rozhodnutie o konfiškácii zo dňa 17.3.1948, 2. Návrh konečného prídelyového plánu zo dňa 14.5.1948 zo skonfiškovaných pôdohospodárskych majetkov, kde sa nachádza aj sporný pozemok, 3. Návrh konečného prídelyového plánu, ktorý je neskorší ako listina konfiškačnej komisie, čo dokazuje, že aj sporná parcela bola skonfiškovaná a prešla na štát, 4. Výmer o vlastníctve pôdy zo dňa 14.05.1948, 5. Zápisnica, ktorou si pôvodní prídelcovia prídely pôdu vrátane spornej parcely prevzali a ujali sa jej užívania. Prídelyový proces k spornej parcele bol riadne dokončený. Poukázali na to, že žalovaný na jednej strane spochybňuje právoplatnosť rozhodnutia konfiškačnej komisie, na druhej strane sa paradoxne dovoľáva vyňatia pôdy do 50 ha. Aj napriek tomu štát - Povereníctvo neskôr vydalo Výmer o vlastníctve pôdy, ktorý priamo zakladá / dokazuje vlastníctvo prídelcov, čím je súd viazaný (NS SR 4Cdo 123/2003), a oni nikdy toto vlastnícke právo nestratili. V konaní nie je preukázané, že by došlo k zrušeniu predmetného Výmeru, alebo k zrušeniu konfiškácie majetku právneho predchodcu žalovaného. Výmer má všetky náležitosti vyžadované dobovým predpisom a pre jeho platnosť nebola povinnosť mať zaplatenú prídelyovú cenu.

Poukázali na listinu - Rozhodnutie Okresného úradu v Nitre, odbor pozemkový, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva č. k. 98/09669-339-92-R-VIII zo dňa 18.03.1998, ktorá pojednáva aj o spornej parcele, kde sa v odôvodnení uvádza, že aj keď boli vyňaté pozemky pôvodných vlastníkov z konfiškácie, boli aj tieto odňaté a pridelené prídelovými listinami do vlastníctva osôb podľa prídelových plánov. V listine - Poľnohospodársky odbor v Nitre zo dňa 14.09.1955-63/1952 je okrem iného napísané, že B. O. zmena prídelu vložka č. 452/1359/4. Poľnohospodársky odbor v Nitre nulitne menil prídel v prospech JRD cca 7 rokov po vydaní prídelu, ale šlo len o držobný prevod a nie prevod vlastníctva. Poľnohospodársky odbor jednal s O. B. ako vlastníkom a nie s I. M., aj keď šlo o orgán, ktorý nemal právomoc meniť alebo zrušovať prídel. Žalobcovia ďalej uviedli, že k nadobudnutiu vlastníctva k pôdohospodárskemu majetku prídelcom sa nevyžadoval vklad do pozemkových kníh, pretože už samotný výmer o vlastníctve pôdy bol dokladom o vlastníctve pôdy. Z konštantnej judikatúry vyplýva, že prechodom, resp. odovzdaním prideleného nehnuteľného majetku do užívania čsl. Štátnym majetkom a pod. nedošlo k strate vlastníckeho práva prídelcov, ani vykonaním zmeny prídelu ONV, ktorý nemal na to právomoc. Ich právni predchodcovia sa prídelu nikdy nevzdali, zápisnicu o vzdaní sa prídelu považujú za falzifikát, O. B. ho poprel a jeho manželka v zápisnici nie je vôbec uvedená. Keďže právnym predchodcom žalovaného bola sporná parcela odňatá, nemohol žalovaný nadobudnúť vlastnícke právo dedením. Ich právnych predchodcov nemožno považovať za nebalých vlastníkov, pretože vlastnícke právo nadobudli na základe Výmeru, pozemky fakticky užívali a následne ich museli odovzdať do správy JRD. Záverom žalobcovia poukázali na to, že žalovaný dostal za skonfiškované pozemky náhradu, čím bola konfiškácia jeho právnych predchodcov nahradená samotným štátom v podobe náhradných pozemkov od SPF.

11. V priebehu odvolacieho konania zomrela dňa XX.XX.XXXX žalobkyňa 2. Na základe návrhu právnych nástupcov odvolací súd uznesením zo dňa 16.05.2023 č. k.12Co/39/2020-836 rozhodol, že v konaní bude pokračovať s právnymi nástupcami – dedičmi pôvodnej žalobkyne 2. a zároveň pripustil zmenu petitu žaloby.

12. Krajský súd v Nitre ako odvolací súd (§ 34 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku, účinného od 01.07.2016, ďalej len „CSP“) prejednal vec viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 CSP) ako aj skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie (§ 383 CSP) a po prejednaní veci na odvolacom pojednávaní (§ 385 ods. 1 CSP), na ktorom zopakoval dôkazy v potrebnom rozsahu (§ 384 ods. 1 CSP), a dospel k tomu, že odvolanie žalobcov je opodstatnené, preto tento rozsudok podľa § 388 CSP zmenil a žalobe vyhovel.

13. Podľa § 161 ods. 1, 2, 3 CSP ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (procesné podmienky). Ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví. Ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý možno odstrániť, súd urobí vhodné opatrenia na jeho odstránenie. Pritom spravidla môže pokračovať v konaní, ale nesmie vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Ak sa nepodarí nedostatok procesnej podmienky odstrániť, súd konanie zastaví.

14. Podľa § 61 CSP procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti, inak len ten, komu ju zákon priznáva.

15. Podľa § 62 CSP ak strana nemá procesnú subjektivitu, súd konanie zastaví.

16. Podľa § 63 ods. 1, 2, 3 CSP ak strana zomrie počas konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončí, súd posúdi podľa povahy sporu, či má konanie zastaviť, alebo či v ňom môže pokračovať. V konaní súd pokračuje najmä vtedy, ak ide o majetkový spor. Súd rozhodne, že v konaní pokračuje s dedičmi strany, prípadne s tými, na ktorých podľa výsledku dedičského konania prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to len čo sa skončí konanie o dedičstve. Ak to povaha sporu pripúšťa, môže sa v konaní pokračovať aj pred skončením konania o dedičstve.

17. Medzi základné procesné podmienky (okrem iných), ktoré mal súd povinnosť brať do úvahy aj bez návrhu po celý čas konania, bola podmienka spôsobilosti byť účastníkom konania. Spôsobilosť byť účastníkom konania (v súčasnosti procesnú subjektivitu) má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva. Jej predpokladom je hmotnoprávna subjektivita vo význame spôsobilosti mať práva a povinnosti podľa hmotného práva. Hmotnoprávna spôsobilosť mať

práva a povinnosti u fyzických osôb vzniká narodením (prípadne počatím, ak sa dieťa narodí živé) a zaniká smrťou fyzickej osoby, prípadne vyhlásením za mŕtveho.

18. V preskúmvanej veci žalobca O. B. v priebehu konania pred súdom prvej inštancie zomrel dňa XX.XX.XXXX. Týmto dňom došlo k strate jeho procesnej spôsobilosti. Bolo vecou súdu, aby podľa povahy veci posúdil, či smrť účastníka bráni ďalšiemu pokračovaniu v konaní, alebo či v ňom možno pokračovať s právnymi nástupcami zomrelého účastníka. Keďže vo veci samej ide o majetkový spor, strata procesnej spôsobilosti nebránila pokračovaniu v konaní. Súd prvej inštancie bol povinný zistiť, na koho prešli po zomrelom účastníkovi konania práva a povinnosti a rozhodnúť, že v konaní pokračuje s právnymi nástupcami.

19. Súd prvej inštancie rozhodol vecne nesprávne z procesných dôvodov a vecou samou sa z hmotnoprávnej stránky nezaoberal. Odvolací súd mal preto naplnené podmienky na zrušenie rozsudku v zmysle § 389 ods. 1 písm. b/, c/ CSP a vrátenie veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Keďže však odvolací súd v danej veci zrušil predchádzajúci rozsudok súdu prvej inštancie, s poukazom na § 390 CSP bol povinný vo veci rozhodnúť sám. Odvolací súd zistil, že vo veci je potrebné zopakovať dokazovanie, preto podľa § 385 ods. 1 CSP nariadil vo veci pojednávanie, na ktorom sporové strany zotrvali na svojich vyjadreniach vyslovených a predložených počas celého konania.

20. V danej veci sa pôvodní žalobcovia 1. a 2. domáhali určenia, že sú vlastníkami nehnuteľností k. ú. A. vyznačených na Geometrickom pláne č. 70/2009 zo dňa 30.11.2009 vyhotoveného L. Q. E.: parcela č. XXXX/XX, V. XXXX/XX, V. XXXX/XX, V. XXXX/XX, V. XXXX/XX, V. XXXX/XX, V. XXXX/X každý v pomere 1/2-ici k celku, titulom tej skutočnosti, že im tieto nehnuteľnosti vlastnícky patria titulom listiny - Výmer o vlastníctve pôdy č. 2944/48-12-13, Poverenie podošospodárstva a pozemkovej reformy v Bratislave 14.05.1948.

21. Súd prvej inštancie rozhodol prvýkrát rozsudkom zo dňa 30. júla 2013 č. k. 15C/98/2010-538 tak, že žalobu zamietol. V odôvodnení rozsudku uviedol, že nebolo preukázané, že došlo k zrušeniu predmetného Výmeru o vlastníctve pôdy 14.05.1948, avšak bol toho názoru, že došlo k strate vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti Konečným prídellovým plánom vyhotoveným dňa 25.02.1953. Tu pod bežným číslom B/12 sú prídelci B. O. ml. a manželka R. P. A., a konečný prídel č. parcely XXXX/XX záhrada výmera 2086 m². Parcela č. XXXX/X v tejto listine nie je napísaná. Mal preukázané, že sú tri listiny, ktoré si navzájom odporujú, a to: 1. Listina - Konfiškačná komisia v sídle dočasnej Okresnej správnej komisie v Nitre číslo: 218/2014 - 48 K.k., 17.03.1948 - rozhodnutie, v ktorom rozhodnutí okrem iného je napísané - podrobenie podošospodárskeho majetku k.ú. U. - G. a vlastníckym právom prináležiaceho 1./ I. M. mladšiemu, 2./.... pokiaľ ho títo nadobudli Kúpnopredajnou zmluvou zo dňa 03.09.1942 od F. Q. B..... súčasne sa vyníma z pod tejto konfiškácie poľnohospodársky majetok predmetnou Kúpnopredajnou zmluvou nadobudnutý a vlastníckym právom prináležiaci I. M. mladšiemu a to vo výmere 50 ha ornej pôdy. Z tejto listiny nevyplýva, či toto rozhodnutie je právoplatné, prípadne vykonateľné, 2. Výmer o vlastníctve pôdy č. 2944/48 - 12 - 13 datovaný dňom 14.05.1948. V tejto listine je vložka č. 452, parcela č. XXXX/X, A41 roľa 3ha 50 árov 00 m². Ide o verejnú listinu, ktorá preukazuje, vlastníctvo navrhovateľov v 1. a 2. rade (pôvodných žalobcov) k sporným nehnuteľnostiam, 3. Konečný prídellový plán s rozvrhom prídellových cien a splátkovým kalendárom 25.02.1943. V tejto listine pod bežným číslom 12 meno a adresa prídelcu O. B. a manželka R. P. A., konečný prídel 1356/11 záhrada 2088 m² k.ú. A.. Súd porovnaním tejto listiny a výmerom o vlastníctve pôdy zistil, že parcela č. XXXX/XX, B46, záhrada 2088 m² je napísaná vo Výmere zo dňa 14.05.1948, avšak táto parcela č. XXXX/XX nie je totožná s parcelou č. XXXX/X. Súd berúc do úvahy hore uvedené skutočnosti vychádzajúc z hore citovaných listín dospel k tomu záveru, že majetok I. M. mladšieho bol - vyňatý spod tejto konfiškácie, čo mal súd za preukázané, hore citovanou listinou - rozhodnutím Konfiškačnej komisie v Nitre 17.03.1948. z časovej osi je zrejmé, že vo Výmere o vlastníctve pôdy č. 2944/48 - 12 - 13 je uvedené - Podošospodárske nehnuteľnosti, ktoré v prídellovom pláne sú označené takto vložka č. XX, parcela č. XXXX/X. Následne z listiny Konečný prídellový plán 25.02.1953 súd mal za preukázané, že navrhovateľom v 1. a 2. rade boli prídelené pozemky parcela č. XXXX/XX, ktorá nie je totožná s parcelou č. XXXX/X. Ďalej súd prvej inštancie uviedol, že nie je ukončené konanie vedené pred obvodným pozemkovým úradom, preto návrh na začatie konania aj z toho ďalšieho dôvodu zamietol. Bol toho názoru, že treba vychádzať z Konečného prídellového plánu. Ostatné skutočnosti tvrdené odporcom vzdanie sa prídelu pôdy, zánik vlastníctva opustením veci prípadne prevodu vlastníckeho práva na štát iným právnym úkonom, neboli preukázané. Zápis konfiškácie v pozemkovej knihe nebol podmienkou

nadobudnutia vlastníctva štátom - mal len deklaratórny význam. Poukázal tiež na rozhodnutie zo dňa 17.03.1948 č. 218/214/48 K.k. Konfiškačnej komisie v sídle dočasnej okresnej správnej komisie v Nitre, že podrobenie pôdohospodárskeho majetku v k.ú. v obci U. - G. a vlastníckym právom prináležajúceho 1./ I. M. mladšiemu, pokiaľ ho títo nadobudli kúpno predajnou zmluvou 3. septembra 1942 od F. Q. B. neprieči sa zásadám slušnosti v zmysle § 2 vyhlášky Povereníka pôdohospodárstva a pozemkovej reformy č. 231/1948 Ú.V. a pre konfiškáciu tohto majetku podľa citovaného nariadenia sú dané všetky podmienky obsažené v § 1 citovanej vyhlášky. Podľa § 2 ods. 1 tohto nariadenia komisia podľa § 1 ods. 3a Nariadenia rozhoduje o tom, či podrobením pôdohospodárskeho majetku konfiškácii by sa porušili, poťažne neporušili zásady slušnosti, pričom pokračuje podľa povahy jednotlivých prípadov s najväčšou obozretnosťou. Súčasne, použijúc analogicky ustanovenia § 1 ods. 4 Nariadenia č. 104/45 Zb. n. SNR v znení nar. ho dopĺňujúcich a pozmeňujúcich vyníma spod tejto konfiškácie poľnohospodársky majetok predmetnou kúpnu zmluvou nadobudnutý a vlastníckym právom prináležajúci I. M. ml. a to vo výmere 50 ha ornej pôdy.....

22. Proti tomuto prvému rozsudku podali odvolanie pôvodní žalobcovia. Krajský súd v Nitre uznesením zo dňa 02.12.2015 č. k. 5Co/492/2014-623 tento rozsudok zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Odvolací súd vo svojom uznesení uviedol, že navrhovatelia majú naliehavý právny záujem na požadovanom určení – určení ich vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam, pretože sú v právnej neistote, keďže odporca je zapísaný ako vlastníč sporných nehnuteľností, pričom navrhovatelia tvrdia, že ich nadobudli do vlastníctva v minulosti na základe Výmeru. Navrhovatelia vzali reštitučný návrh podaný na OPÚ Nitra späť, teda určenie vlastníckeho práva v tomto konaní je jediným právnym spôsobom na odstránenie ich právnej neistoty. Súd sa nedostatočne vypořiadal s danou vecou po skutkovej a právnej stránke. V odôvodnení popísal obsah mnohých listín a svedeckých výpovedí, avšak nevyhodnotil ich jednotlivo a hlavne vo vzájomných súvislostiach. Niektoré listinné dôkazy nachádzajúce sa v spise vôbec v odôvodnení rozsudku neuviedol a nezaoberal sa nimi, nevyvodil z nich žiadne skutkové a právne závery. Poukázal na niektoré dôležité listinné dôkazy, uviedol ich chronologicky tak ako v minulosti došlo k úkonom a skutočnostiam. Rozhodnutím zo dňa 17.03.1948 č. 218/214/48 K.k. vydaným Konfiškačnou komisiou v sídle dočasnej okresnej správnej komisie v Nitre bolo rozhodnuté, že pre konfiškáciu majetku I. M. ml. (a iných) sú dané všetky podmienky v zmysle vyhlášky, a preto treba majetok nachádzajúci sa v obci U. G. považovať za skonfiškovaný. V spise sa nachádza list I. M. ml. zo dňa 31.03.1948 adresovaný Konfiškačnej komisii, z ktorého vyplýva, že jeho majetky treba považovať za skonfiškované iba v rozsahu, ako ich nadobudol kúpnu zmluvou z 03.09.1942 od F. Q. B., pričom poukázal na to, že kúpil podstatu, F. B. predal doživotné právo užívania I. M. st. s manželkou. K odvolaniu bol pripojený telefonogram zo dňa 12.05.1948, z ktorého vyplýva, že prednosta pracovnej skupiny hlásil, že majetok po I. M. si miestni občania svojvoľne rozdelili medzi sebou a užívajú ho. Po takom objasnení skutkového stavu p. prez. šéf dal príkaz, že keď už miestni uchádzači sú v držbe a úžitku, treba vydať vlastnícke dekréty. Z listu Povereníctva pôdohospodárstva a pozemkovej reformy zo dňa 12.05.1948 adresovanému I. M. vyplýva, že konfiškačná komisia v Nitre na svojom zasadnutí dňa 17.03.1948 vyslovila, že konfiškovanie majetku I. M. (a iných), ktorý bol nadobudnutý kúpno predajnou zmluvou zo dňa 03.09.1942 od F. B., neprieči sa zásadám slušnosti a že je tento majetok skonfiškovaný. Zároveň vyňala spod konfiškácie 50 ha z tohto majetku pre I. M. ml. na základe § 1 ods. 4 nar. č. 104/1945. Dňa 14.05.1948 bol vypracovaný a schválený návrh prídellového plánu č. 2944/48, bola spísaná zápisnica J. P. G. U. – G. a vydaný predmetný výmer o vlastníctve pôdy vydaný Povereníctvom pôdohospodárstva a pozemkovej reformy v Bratislave č. 2944/48-12-13. Z listu národného podniku Čsl. štátne majetky zo dňa 27.11.1950 adresovaného KNV – Pracovná skupina pre pozemkovú reformu Nitra vyplýva, že čl. štátne majetky n.p. dňom 03.05.1950 prevzali do držby a užívania pôdu, ktorej sa zriekol bývalý prídelač O. B. v kat. úz. A. o výmere 7.9687 ha. Z obsahu spisu vyplýva, že navrhovateľ hospodáril na prídelených pozemkoch do 03.05.1950, vtedy pôdu prevzali do držby čl. štátne majetky. Dňa 10.03.1951 bola spísaná na J. A. zápisnica, z ktorej vyplýva, že sa dostavil O. B. ml. a prehlásil, že sa zrieka prídelač pôdy, ktorý mu bol prídelený Výmerom Povereníctva pôdohospodárstva zo dňa 14.05.1948 č. 2944/48-12-13 z majetku bývalého vlastníka I. M. s spol. v kat. úz. A. spolu o výmere 7.96 a 87 m, a to parc. č. XXXX/XX, XXXX/X, XXXX/X, XXXX/XX z dôvodu, že je štátnym zamestnancom KNV v Nitre a s jeho 5 člennou rodinou nie je v stave prevádzať racionálne hospodárenie. Zároveň J. A. vydalo potvrdenie zo dňa 10.03.1951, že O. B. ml. dňa 03.05.1950 odovzdal pozemky prídelené mu zo skonfiškovaného majetku I. M. Z úradného záznamu spísaného dňa 21.03.1951 KNV v Nitre vyplýva, že sa dostavil O. B. a uviedol, že prídelač pochádzajúci zo skonfiškovaného majetku I. M. v kat. úz. A. prevzali do bezplatného užívania v jeseni roku 1949 čl. štátne majetky a žiadal vydať potvrdenie, koľko zaplatil na prídellovú cenu pozemkov a na živý a mŕtvy inventár. Dňa 25.2.1955 bol vyhotovený a schválený

konečný prídellový plán, kde pod por. č. sú uvedení navrhovatelia a k nim je uvedená parcela XXXX/XX. Listom zo dňa 14.09.1955 s označením – Zmena prídeltu z konfiškátu bývalého vlast. I. M. a spol., KNV pôdohospodársky odbor v Nitre oznámil navrhovateľovi, že na základe zápisnice o vzdaní sa prídeltu zo dňa 10.03.1951, pôda bude pridelená čsl. štátnym majetkom. ONV zmenu prídeltu previedol dňa 25.02.1953 tak, že do konečného prídellového plánu pojal miesto doterajšieho prídeltcu O. B. ml. JRD III. typu v A., avšak namiesto parciel XXXX/XX (vl. 490), XXXX/X, XXXX/X, XXXX/XX, XXXX/X, XXXX/XX (vl. 452) čsl. štátne majetky dostali p. č. XXXX/X, XXXX/X, XXXX/X, XXXX/X, XXXX/X, XXXX/X, XXXX/X, XXXX/X, XXXX/X, XXXX/X, XXXX/X. Zmena bola urobená za účelom scelenia pozemkov pre JRD. Zároveň navrhovateľovi oznámili, že mu z prídeltu zostáva naďalej parc. č. XXXX/XX – záhrada o výmere 0.2086 ha a je pojatý do konečného prídellového plánu pod por. č. 12. Dňa 26.11.1956 bola na J. A. spísaná zápisnica ohľadne držby pozemkov JRD resp. ŠM, v ktorej sa tiež uvádza, že prídeltca O. B. sa vzdal prídeltu v prospech ŠM.

23. Odvolací súd vytkol súdu prvej inštancie v prvom rade to, že sa nevyporiadal s platnosťou Výmeru a v prípade jeho platnosti s tým, či vlastnícke právo sa v tom čase nadobúdalo už na základe vydaného Výmeru alebo až jeho zápisom do evidencie nehnuteľností. V tomto smere uviedol rozporné tvrdenia a závery, keď najprv uviedol, že Výmer je vkladuschopnou listinou a následne to poprel. Neuviedol, z akého dôvodu pokladá Konečný prídellový plán za listinu preukazujúcu vlastníctvo, keď Konečný prídellový plán nie je dokladom o vlastníctve ani vkladuschopnou listinou. Navyše z vykonaného dokazovania nevyplýva, že by bol predmetný Výmer zrušený príslušným orgánom. Zrušenie konfiškácie na majetok I. M., ktorý bol predmetom prídeltu, nevyplýva zo žiadnych listín. Súd tento svoj názor nevysvetlil. Navyše štát by neodovzdal do užívania prídeltcovi pôdu, ktorú by sám vyňal z konfiškácie. Nevyporiadal sa s vtedy platnou právnou úpravou ohľadne konfiškácie pozemkov do výmery 50 ha. Taktiež sa nedostatočne zaoberal správnym konaním a obsahom dedičských spisov. Poukázal na to, že OÚ Nitra – odbor pozem., poľnohospodárstva a lesného hospodárstva vydal rozhodnutie, ktorým nepriznal vlastnícke právo odporcovi k parcele č. XXXX/X. Z rozhodnutia vyplýva, že sporné pozemky boli skonfiškované a odporca dostal náhradu v podobe iných pozemkov v okolí Dunajskej stredy. Teda odporca je naďalej vedený ako vlastník sporných nehnuteľností a zároveň vlastní aj náhradné pozemky. Následne súd prvej inštancie rozhodol vo veci v poradí druhým rozsudkom zo dňa 09. júna 2017 č. k. 15Co/98/2010-733, ktorý je predmetom tohto odvolacieho konania.

24. Odvolací súd na odvolacom pojednávaní dňa 07.11.2023 zopakoval dokazovanie oboznámením obsahu spisu, najmä listinných dôkazov, vypočul súčasných žalobcov, ktorí zotrvali na tvrdeniach svojich právnych predchodcov, ktorí od začiatku konania odvodzovali žalovaný nárok od Výmeru o vlastníctve pôdy, ktorým im bola pridelená pôda (aj žalovaná parcela). Žalovaný sa spočiatku (vyjadrenie k žalobe a konanie pred súdom prvej inštancie do prvého rozhodnutia odvolacieho súdu) bránil tým, že pre posúdenie žalovaného nároku je smerodajný konečný prídellový plán, v ktorom nebola pri mene právnych predchodcov žalobcov uvedená žalovaná parcela (ani ostatné uvedené vo výmere) a v zmysle § 23 ods. 2 nariadenia 104/1945 Zb. tak došlo k odňatiu prídeltu. Až po zrušujúcom uznesení odvolacieho súdu zmenil svoju obranu (aj právne posúdenie veci) tak, že ku konfiškácii majetku I. M. ml. nedošlo, pretože proti rozhodnutiu konfiškačnej komisie bolo podané odvolanie, o ktorom nebolo nikdy rozhodnuté, preto konfiškačné rozhodnutie nikdy nenadobudlo právoplatnosť. Majetok I. M. teda neprešiel na štát a štát nemohol tento majetok prideliť výmermi prídeltcom. Ďalšia obrana žalovaného spočívala v tvrdení, že pôvodní žalobcovia sa prídeltu vzdali.

25. Podľa § 1 ods. 1 nariadenia č. 104/1945 S. n. SNR (ďalej len „nariadenie“) s okamžitou platnosťou a bez náhrady konfiškuje sa pre účely pozemkovej reformy pôdohospodársky majetok na území Slovenska, ktorý je vo vlastníctve: a) osôb nemeckej národnosti bez ohľadu na štátnu príslušnosť, b) osôb maďarskej národnosti bez ohľadu na štátnu príslušnosť, c) zradcov a nepriateľov slovenského a českého národa a Československej republiky akejkoľvek národnosti a štátnej príslušnosti, d) účastinných a iných spoločností a právnických osôb, v ktorých kapitálovú alebo majetkovú účasť ku dňu 1. marca 1945 prevažne vlastnili alebo mali v držbe osoby nemeckej alebo maďarskej národnosti akejkoľvek štátnej príslušnosti, pokiaľ tieto osoby nepreukážu, že sa činne zúčastnili na protifašistickom boji, alebo osoby, ktoré spadajú pod ustanovenia ods. 6, e) účastinných alebo iných spoločností a právnických osôb, ktorých správa zámerne a aktívne slúžila nepriateľskému vedeniu vojny alebo fašistickým účelom. Výnimky z tohto ustanovenia povoľuje Zbor povereníkov.

26. Podľa § 1 ods. 2 nariadenia konfiškácii podliehajú aj podiely na pôdohospodárskom majetku (§ 2), ktorých vlastníkmi sú osoby uvedené v ods. 1.

27. Podľa § 1 ods. 3 nariadenia konfiškácii podliehajú aj vlastnícke podiely pôdohospodárskych majetkov rodinných príslušníkov v priamej línii a manžela (manželky) osôb uvedených v ods. 1, pokiaľ boli na nich z týchto osôb prevedené po 29. septembri 1938.

28. Podľa § 1 ods. 3a nariadenia konfiškácii podlieha aj ten pôdohospodársky majetok, ktorý bol scudzený osobami, uvedenými v ods. 1 až 3, v čase od 29. septembra 1938 a patrí osobám, vo vlastníctve ktorých by inak nespadal pod konfiškáciu, vyjmúc, že by podrobenie takéhoto majetku konfiškácii nezodpovedalo zásadám slušnosti. Povereník pôdohospodárstva a pozemkovej reformy po dohode s povereníkom vnútra upraví spôsob rozhodovania podľa tohto odseku smernicami, ktoré uverejní v Úradnom vestníku.

29. Podľa § 1 ods. 7 nariadenia o tom, ktoré osoby treba považovať za osoby nemeckej či maďarskej národnosti (ods. 5) alebo za zradcov alebo nepriateľov slovenského a českého národa a Československej republiky (ods. 6), či účastinné a iné spoločnosti a právnické osoby spadajú pod ustanovenia ods. 1 písm. d) alebo e), či možno pripustiť výnimky podľa ods. 3 alebo 4, ako i o tom, či sú dané podmienky a či bola zachovaná zásada slušnosti podľa ods. 3a, rozhoduje najneskôr do 30. júna 1948 konfiškačná komisia (v ďalšom texte: Komisia).

30. Podľa § 1 ods. 10 nariadenia, rozhodnutím Komisie alebo Sboru povereníkov považuje sa majetok za skonfiškovaný podľa ods. 1, 2, 3 alebo 3a dňom 1. marca 1945. Proti tomuto rozhodnutiu sťažnosť na Najvyšší správny súd sa neprípúšťa.

31. Podľa § 1 ods. 13 nariadenia, rozhodnutia Komisie, vynesené po dni nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia, možno napadnúť odvolaním na Zbor povereníkov do 30 dní po ich vynesení.

32. Podľa § 6 ods. 1 nariadenia (1) Pôdohospodársky majetok možno prideliť do vlastníctva: a) deputátnikovi a poľnohospodárskemu robotníkovi vo výmere do 8 ha ornej alebo do 12 ha poľnohospodárskej pôdy, ale najmenej 5 ha ornej pôdy, b) maloroľníkovi vo výmere doplňujúcej jeho vlastný pozemkový majetok tak, aby vlastnil spolu najviac 8 ha ornej alebo 12 ha poľnohospodárskej pôdy, c) maloroľníkovi s mnohočlennou rodinou vo výmere doplňujúcej jeho vlastný pozemkový majetok tak, aby vlastnil spolu najviac 10 ha ornej alebo 15 ha poľnohospodárskej pôdy, d) robotníkovi, úradníkovi a maloživnostníkovi na stavebné ciele vo výmere najviac 0,5 ha alebo na zriadenie ovocnej záhrady vo výmere najviac 1 ha, e) absolventom nižších poľnohospodárskych škôl najviac vo výmere do 10 ha ornej alebo do 15 ha poľnohospodárskej pôdy, ak chcú sami hospodáriť, f) obciam a okresom na verejné ciele, g) stavebným regulačným a okrem toho iným družstvám, ktoré sú složené z oprávnených uchádzačov podľa písm. a) až c), h) priemyselným a iným podnikom alebo ústavom na ciele prevádzkové a sociálne, ak potreba pridelu je náležite odôvodnená a potvrdená Poverením pre priemysel a obchod, poľažne Poverením pre zdravotníctvo alebo Poverením pre sociálnu starostlivosť.

33. Podľa § 13 ods. 1 nariadenia pri miestnom národnom výbore, v obvode ktorého je pôdohospodársky majetok skonfiškovaný, vyvolia si uchádzači prípustní podľa § 6 ods. 1 písm. a) až d) miestnu roľnícku komisiu, pozostávajúcu najviac z 10 členov.

34. Podľa § 13 ods. 2 nariadenia delegáti miestnych roľníckych komisií vyvolia na schôdzke okresnú roľnícku komisiu pri okresnom národnom výbore, ktorá môže mať najviac 10 členov.

35. Podľa § 13 ods. 3 nariadenia miestna roľnícka komisia vypracuje prídellový plán s návrhom na prídellovú cenu a predloží ho na schválenie okresnej roľníckej komisii.

36. Podľa § 13 ods. 4 nariadenia Okresná roľnícka komisia preskúma predložené prídellové plány a návrhy na prídellovú cenu a na ich základe vypracuje prídellový plán a rozvrh prídellových cien pre celý okres. Ak nie sú rozpory medzi prídellovými plánmi a návrhmi na prídellovú cenu, predloženými miestnymi roľníckymi komisiami, alebo ak dôjde medzi nimi k dohode, má sa okresný prídellový plán a rozvrh prídellových cien pokladať za konečný, ak je v súhlase s ustanoveniami tohto nariadenia.

Podľa § 17 ods. pozemnoknižné prevedenie prídelu obstará Povereníctvo Slovenskej národnej rady pre pôdohospodárstvo a pozemkovú reformu na vlastné trovy.

37. Podľa § 27 nariadenia, toto nariadenie platí odo dňa 1. marca 1945; vykoná ho povereník Slovenskej národnej rady pre pôdohospodárstvo a pozemkovú reformu so zúčastnenými povereníkmi.

38. Vzhľadom na uvedené odvolací súd v prvom rade uvádza, že konfiškácia bola vždy verejnoprávnym opatrením, na základe ktorej štát originárnym spôsobom nadobudol vlastníctvo vecí osôb ňou postihnutých, a to bez ohľadu na intabulačný princíp. Konfiškácia majetku teda nastala ex lege a tiež ex tunc, ale nie sub condicione (pod podmienkou). Preto rozhodnutie správneho orgánu o tom, že podmienky konfiškácie boli v každom prípade splnené, nebolo potrebné. Riešenie tejto otázky (hoci aj predbežnej) do súdnej právomoci nepatrilo, lebo v tom čase bolo zverené výlučne do kompetencie príslušných administratívnych orgánov.

39. Konfiškačné rozhodnutie príslušného správneho úradu o konfiškácii nebolo možné považovať za rozhodnutie, ktorým sa konfiškácia vykonala, ale len za rozhodnutie, ktoré deklarovalo, že podmienky pre konfiškáciu majetku právnych predchodcov žalovaného sú splnené, a že ich majetok bol dňom účinnosti nar. č. 104/1945 Sb. n., t.j. 1. marcom 1945 skonfiškovaný. Ku konfiškácii majetku mohlo dôjsť len za splnenia zákonom stanovených podmienok, medzi ktoré patrilo aj správne rozhodnutie o tom, či konkrétna osoba bola osobou na ktorú sa konfiškácia majetku vzťahovala. V prejednávanej veci predmetné rozhodnutie bolo vydané a teda došlo ku konfiškácii, pričom meritórnú správnosť aktu samého súd nie je oprávnený skúmať.

40. Ku konfiškácii a prechodu vlastníctva na štát podľa nariadenia SNR č. 104/1945 Zb. dochádzalo priamo dňom jeho účinnosti, t. j. 1.3.1945. Táto skutočnosť nepochybne vyplýva z § 1 tohto nariadenia. K zavŕšeniu samotného konfiškačného procesu bolo však potrebné v súlade s § 1 ods. 7 tohto nariadenia vydať individuálne rozhodnutie o tom, či sa konkrétna osoba považuje za osobu, ktorej majetok podlieha konfiškácii, pričom takéto rozhodnutie nepodliehalo inštančnému preskúmaniu a možnosť podania odvolania proti rozhodnutiu konfiškačnej komisie bola zavedená až novelou na základe nariadenia SNR č. 87/1947 Zb. s účinnosťou od 30.12.1948. O odvolaní rozhodoval potom Zbor povereníkov.

41. Vo vzťahu k prejednávanej veci je potrebné zdôrazniť, že vzhľadom na rôzne politicko-právne zmeny od roku 1945 súčasný kataster nehnuteľností neodráža reálny stav vlastníctva k pozemkom. V minulom období sa z rôznych dôvodov do pozemkových kníh nedostali niektoré konfiškačné rozhodnutia, pretože nebolo zákonnou povinnosťou zapísať konfiškáciu majetku do pozemnoknižnej vložky (§ 3 ods. 1 č. 2. zákona č. 90/1947 Zb. o pozemnoknižnom usporiadaní konfiškovaného nepriateľského majetku, podľa ktorého navrhovať pozemnoknižné usporiadanie prináležalo pri pôdohospodárskom majetku konfiškovanému podľa nar. č. 104/1945 Sb. n., len Povereníctvu pôdohospodárstva a pozemkovej reformy). Konfiškáciu majetku I. M. ml. potvrdzuje aj Výkaz plôch, v ktorom pri pkn. vl. 717 je uvedené, že ide o konfiškát I. M. ml. a rozhodnutie Krajského úradu Nitra zo dňa 12.02.2002 č. X 346/2001-9 týkajúce sa opravy výmery okrem iného aj parcely XXXX/X, v odôvodnení ktorého je uvedené, že nehnuteľnosti vo vl. 717 boli skonfiškované.

42. Odvolací súd zdôrazňuje, že predmetné konfiškačné rozhodnutie bolo vydané pred takmer 80 rokmi, pričom pôvodní žalobcovia sa považovali za vlastníkov pozemkov špecifikovaných vo Výmere o vlastníctve pôdy na základe konfiškácie podľa nar. č. 104/1945 Zb. Právna istota osôb, ako aj zachovanie nevyhnutnej autority štátu vyžadujú, aby rozhodnutie súdu alebo správneho orgánu, na základe ktorých určitá osoba nadobúda alebo je zbavená vlastníctva k veci, bolo nespochybniteľnou právnou skutočnosťou, majúcou účinky do budúcnosti, a to bez ohľadu na to, či písomné vyhotovenie takéhoto aktu doposiaľ existuje. V opačnom prípade by bolo možné uplatniť vady konania po neprimerane dlhej dobe a narušiť tak niekoľko desaťročí trvajúci právny stav. Vzhľadom k uvedeným skutočnostiam odvolací súd je toho názoru, že sa v roku 1945 došlo ku konfiškácii majetku I. M. ml. a vlastníctvo k nehnuteľnostiam prešlo na štát. Nezachovanie kompletného spisu správneho orgánu po dobu takmer osem desaťročí, obsahujúceho rozhodnutia konfiškačnej komisie, nie je možné pričítať na ťarchu právnych predchodcov žalobcov ani žalobcov. Totiž len tvrdenie o vadách v konfiškačnom konaní vydaného rozhodnutia samo osebe nie je spôsobilé účinky konfiškácie spochybniť, lebo právnym titulom prechodu vlastníckeho práva tu nebol tento právny akt, ale dekrét samotný. Je v záujme spravodlivého rozhodovania uplatňovanie všeobecného princípu, že extenzívnym prístupom nemožno

spochybníť či otvárať záležitosti, ktoré pred mnohými desaťročiami založili právne vzťahy. V sporoch, v ktorých časový odstup od rozhodných skutočností podstatne prekračuje i vydržacie lehoty alebo lehoty skartačné, je požiadavka preukazovať existenciu právnych úkonov (rozhodnutí) nepatričná, lebo aj tu v pochybnostiach platí zásada prezumpcie ich správnosti.

43. Po roku 1945 Povereníctvo pôdohospodárstva a pozemkovej reformy vydávalo podľa nar. SNR č. 104/1945 Zb. a nar. SNR č. 104/1946 Zb. výmery o vlastníctve pôdy, okresné národné výbory podľa zák. č. 142/1947 Zb. a zák. č. 46/1948 Zb. vydávali prídellové listiny (s tými istými účinkami). Tieto výmery a prídellové listiny (verejné listiny) boli a aj v súčasnosti sú dokladmi o vlastníctva prídelcov k prideleným nehnuteľnostiam a sú v zásade vkladuschopnými listinami pre zápis nadobudnutého vlastníctva do katastra nehnuteľností. Aby mohli byť vkladuschopné (so všetkými konzekvenciami z toho plynúcimi), museli (musia) byť tieto listiny právne perfektné. (NS SR 1Cdo 56/03)

44. V predmetnej veci odvolací súd posudzoval platnosť a záväznosť Výmeru Povereníctva pôdohospodárstva a pozemkovej reformy v Bratislave zo dňa 14.05.1948 č. z hľadiska jeho súladnosti s nariadením č. 104/1945 Zb. a dospel k záveru, že ide o prídellové rozhodnutie, ktoré má charakter verejnej listiny, čoho dôsledkom bolo nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam v ňom uvedeným, a to aj napriek tomu, že Výmer neobsahuje určenie prídellovej ceny a predpokladá jej neskoršie určenie.

45. Správnosť Výmeru a jeho súlad s vtedy platnými predpismi nie je možné v súčasnosti preskúmať a takýto správny akt treba považovať za právny akt bezchybný, z ktorého musí súd vychádzať. Z toho dôvodu nemožno preskúmať, či rozsah pridelených nehnuteľností korešponduje s tým, že podľa rozhodnutia konfiškačnej komisie zo dňa 17.03.1948 mali byť z konfiškácie majetku I. M. vyňaté pozemky vo výmere 50 ha. Ani v prípade, ak by rozhodnutie vydané na to oprávneným orgánom vykazovalo vady, nemožno takéto rozhodnutie označiť za nulitný (neexistujúci) akt. Za nulitný akt totiž možno považovať len taký akt, ktorý bol vydaný nepríslušným orgánom štátnej správy, teda nad rámec právomoci tohto orgánu. Pokiaľ bolo rozhodnutie vydané v rámci právomoci príslušného orgánu, jeho zákonnosť je možné preskúmať len procesným postupom v rámci správneho súdnictva, nepodlieha preskúmaniu všeobecným súdom. Výmery a prídellové listiny ako verejné listiny boli aj sú v súčasnosti dokladmi o vlastníctve prídelcov k prideleným nehnuteľnostiam a sú vkladuschopnými listinami. Mimo rámec správneho súdnictva všeobecný súd nie je oprávnený skúmať vecnú správnosť správneho aktu, môže ho preskúmať len so zreteľom na to, či ide o akt nulitný (ničotný), pričom nulitným aktom je správny akt vydaný tzv. absolútne vecne nepríslušným správnym orgánom (NS SR 3Cdo 45/2008, 4Cdo 123/2003, 5Cdo 110/2000, 2Cdo 337/2006).

46. Pokiaľ ide o bod II. Výmeru, v ktorom je uvedené, že výška prídellovej ceny bude určená v prídellovej listine, ktorú vydá Povereníctvo pôdohospodárstva a pozemkovej reformy, treba poukázať na § 1 ods. 1 nar. č. 104/1946 Zb. o vydávaní výmerov o vlastníctvo pôdy pridelenej podľa nar. č. 104/1945 Zb. v znení nar. č. 64/1946 Zb., ktoré umožňovalo prideliť prídel ešte pred zaplatením prídellovej ceny s tým, že prídellová listina je v zmysle § 1 ods. 2 tohto nariadenia verejnou listinou zakladajúcou vlastníctvo prídelcov. Zo znenia Výmeru vyplýva, že výška prídellovej ceny bude určená v neskor vydannej prídellovej listine. Nezaplatenie prídellovej ceny v lehote stanovenej v § 19 nar. 104/1945 Zb. o konfiškovaní a urýchlennom rozdelení pôdohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa (resp. v dohodnutej lehote), nemá za následok neplatnosť Výmeru, keďže uvedené právne predpisy nezaplatenie prídellovej ceny nespájali so stratou už nadobudnutého vlastníckeho práva.

47. V danom prípade je nepochybné, že právnym predchodcom žalobcov O. B. a R. B. bola Výmerom Povereníctva pôdohospodárstva a pozemkovej reformy v Bratislave zo dňa 17.03.1948 č. 218/214 K.k. podľa § 1 ods. 1 nariadenia č. 104/1945 Zb. v znení nariadenia č. 64/1946 Zb. pridelená medzi inými aj sporná nehnuteľnosť, každému v jednej polovici. Predmetné rozhodnutie má podľa názoru odvolacieho súdu charakter verejnej listiny, bolo vydané orgánom na to podľa zákona oprávneným a v medziach jeho právomoci, je právoplatné a vykonateľné, preto ho treba považovať za právne perfektné, a to bez ohľadu na prípadnú vecnú nesprávnosť, ktorá nemôže byť v súčasnosti skúmaná všeobecným súdom. U predmetného rozhodnutia platí, že sa prezumuje jeho správnosť. Teda samotnú pravdivosť výmeru a súlad s vtedy platnými a účinnými hmotnoprávnymi predpismi v súčasnosti už nie je možné preskúmať. A to ani v súvislosti s námietkou žalovaného ohľadne platnosti a rozsahu

konfiškácie na majetok jeho právneho predchodcu. K odňatiu prídeltu bolo možné pristúpiť len z dôvodov uvedených v § 23 ods. 2 nariadenia č. 104/1945 Zb., ktoré však v danom prípade nenastali a iný spôsob odňatia pridelenej pôdy právne predpisy účinné v tomto období neumožňovali. V danom prípade bolo preukázané, že pridelcovia následne uhradili pridelovú cenu. Predmetný výmer je teda je listinou, na základe ktorej prešlo vlastníctvo spornej parcely na právnych predchodcov žalobcov.

48. Tvrdenie žalovaného a aj súdu prvej inštancie, že smerodajný pre posúdenie, aké konkrétne nehnuteľnosti boli právnym predchodcom žalobcov z konfiškátu I. M. ml. pridelené, je konečný pridelový plán z 14.05.1948, je nesprávne a nemá oporu vo vtedajšej právnej úprave. Konečný pridelový plán nie je (nebol) listinou, správnym aktom, ktorého dôsledkom by bolo nadobudnutie vlastníckeho práva pridelcami a nebol ani vkladuschopnou listinou.

49. Pokiaľ ide o vzdanie sa prídeltu, treba poukázať na ustanovenie § 132 ods. 1 v tom čase platného Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb. (účinného od 01.01.1951), podľa ktorého vzdanie sa vlastníckeho práva k nehnuteľnosti ako jednostranný právny úkon muselo mať písomnú formu, nehnuteľnosť musela byť presne identifikovaná a listina musela byť datovaná a podpísaná. Ak listina nespĺňala takéto náležitosti, bola absolútne neplatná podľa § 40 ods. 1 uvedeného Občianskeho zákonníka. Vzdanie sa prídeltu na miestnom národnom výbore do zápisnice nemohlo prívodiť žiadne právne účinky, odhliadnuc od toho, že k vzdaniu sa prídeltu malo dôjsť len jedným z pridelcov, ktorý navyše poprel pravosť svojho podpisu na danej listine.

50. Ak pridelca nehospodáril so starostlivosťou riadneho hospodára, mohlo mu Povereníctvo SNR pre pôdohospodárstvo a pozemkovú reformu do 10 rokov odo dňa ujatia sa držby po vypočutí miestnej organizácie Jednotného zväzu slovenských roľníkov a okresného národného výboru pridelený majetok odňať a prideliť ho inej (podľa nar. 104/1945 Zb.) kvalifikovanej osobe, o ktorej bolo možné odôvodnene predpokladať, že bude na ňom riadne hospodáriť (§ 23 ods. 2). Zákonom č. 98/1950 Zb. došlo k zrušeniu národného pozemkového fondu pri ministerstve pôdohospodárstva a fondov pozemkových reforiem zlúčením ich imania. V súvislosti s týmto zákonom Ministerstvo pôdohospodárstva a výživy vydalo vyhl. č. 507/1950, podľa ktorej na krajské národné výbory prešlo vybavovanie opatrení potrebných na riadne hospodárenie, kontrola tohto hospodárenia, vyúčtovanie národných správ, dispozícia a evidencia presunu inventáru (§ 2 ods. 3), a to aj podľa § 23 ods. 2 nar. 104/1945 Zb. V zmysle § 3 ods. 3 vyhl. č. 507/1950 na okresné národné výbory prešlo vykonávanie vyúčtovaní s odchádzajúcimi pridelcami a dozor nad hospodárením pridelcov. Ak teda prešla pôsobnosť rozhodovania o odňatí prideleného majetku na národné výbory, neprešla táto pôsobnosť na okresné národné výbory, ale na krajské národné výbory. Vyplýva to z dikcie § 3 ods. 2 vyhl. č. 507/1950. Teda ak o odňatí majetku prideleného z konfiškácie výmerom rozhodol okresný národný výbor, toto rozhodnutie bolo vydané nepríslušným orgánom a preto nemohlo vyvolať ani žiadne právne účinky (NS SR 1Cdo 64/2000).

51. Listy, oznámenia, úradné záznamy spísané úradníkom miestneho národného výboru alebo krajského národného výboru nie sú rozhodnutím vydaným v správnom konaní, na základe ktorého by mohlo dôjsť k nadobudnutiu alebo k strate vlastníckych práv k nehnuteľnostiam a ako také sú pre posúdenie vlastníctva právnych predchodcov žalobcov právne bezvýznamné. Ide o zápis zo dňa 03.05.1950, v ktorom sa uvádza, že Čsl. štátne majetky prevzali do držby a užívania pôdu, ktorej sa O. B. zriekol. Ďalej potvrdenie zo dňa 10.03.1951 vydané predsedom Miestneho národného výboru Lužianky, v ktorom je uvedené, že dňa 03.05.1950 O. B. odovzdal pozemky po I. M. správe štátnych majetkov Lužianky. Taktiež úradný záznam zo dňa 21.03.1951 spísaný krajským národným výborom, v ktorom je uvedené, že sa O. B. oznámil, že pridelený poľnohospodársky majetok prevzali do bezplatného užívania Čsl. štátne majetky. Zápis miestneho národného výboru zo dňa 31.08.1956 o tom, že menovaný dal pôdu do užívania Čsl. štátnym majetkom, zápisnica spísaná na Miestnom národnom výbore Lužianky dňa 26.11.1956 pri príležitosti usporiadania pozemkovej držby medzi JRD a ŠM Nitra, v ktorej je uvedené, že pôvodní pridelcovia B. a A. sa vzdali pôdy o výmere 10 ha v prospech ŠM. Tieto písomnosti neboli spôsobilé dosiahnuť zmeny vlastníckeho práva právnych predchodcov žalobcov. Listiny vyhotovené na základe zápisnice MNV Lužianky zo dňa 10.03.1951 sú nulitné, pretože predmetná zápisnica nespôsobilá zánik vlastníckeho práva právnych predchodcov žalobcov. Z ich obsahu je možné usúdiť, že sa týkajú vlastne odovzdania pozemkov O. B. do užívania JRD, následne ŠM.

52. Predmetné listiny preukazujú len tú skutočnosť, že pridelené nehnuteľnosti O. B. „odovzdal do užívania“ alebo že pozemky „prevzali do užívania“ Čsl. štátne majetky, JRD, ŠM, čo nemožno stotožniť

so vzdaním sa vlastníctva, resp. s opustením veci. Dané listiny nevyjadrujú slobodnú a vážnu vôľu prídelcov vzdať sa svojho vlastníctva, resp. opustiť pridelené nehnuteľnosti. Na zápisoch absentujú podpisy R. B. ako druhej prídelkyne, ktorej bol pridelený podiel 1/2 k pozemkom uvedeným vo Výmere (teda aj k spornej parcele). Vykladať predmetné listiny je potrebné aj s ohľadom na historické súvislosti. Išlo o obdobie začiatku kolektivizácie sprevádzané znárodňovaním majetku, zakladaním poľnohospodárskych družstiev, ktoré brali do užívania pôdu vo vlastníctve občanov, a to často krátko aj násilným spôsobom. V kontexte týchto historických súvislostí je spochybnené, že sa prídelcovia dobrovoľne vzdali vlastníctva, že dobrovoľne svoje nehnuteľnosti opustili. Išlo o jednostranný akt zo strany poľnohospodárskeho družstva, ktoré zabralo do užívania pôdu vlastníkov bez ohľadu na ich súhlas a nie o opustenie nehnuteľností vlastníckymi, resp. o vzdanie sa vlastníctva.

53. V konaní bolo preukázané, že výmer o vlastníctve pôdy z 17.3.1948, na základe ktorého sa právni predchodcovia žalobcov stali vlastníckymi sporných nehnuteľností, neboli nikdy zrušené, resp. príslušný orgán, ktorým bolo v zmysle § 23 ods. 2 nar. vlády č. 104/1945 Zb. Poverenie SNR pre pôdohospodárstvo a pozemkovú reformu, prídelcom pridelený majetok neodňal a nepridelil ho inej osobe. Tieto výmery sú verejnou listinou dokazujúcou vlastnícke právo prídelcov - právnych predchodcov žalovaných k sporným nehnuteľnostiam a sú aj v súčasnosti vkladuschopnou listinou o vlastníctve. V konaní nebolo preukázané, že by právni predchodcovia žalovaných hoci aj konkludentne pridelené pozemky dobrovoľne opustili, resp. že by sa slobodne a dobrovoľne vzdali vlastníckeho práva k týmto pozemkom. V zápise o vyúčtovaní nie je žiadna zmienka o vzdaní sa vlastníckeho práva. Právni predchodcovia žalovaných ani konkludentne svoj majetok neopustili, len ho odovzdali do užívania JRD, pretože sami na ňom nemohli hospodáriť. Samotný akt odovzdania sporných pozemkov poľnohospodárskemu družstvu nemožno kvalifikovať ako vzdanie sa vlastníckeho práva zo strany prídelcov. Jednotné roľnícke družstvá v minulosti hospodárili prevažne na pozemkoch, ktorých vlastníckymi neboli a ku ktorým mali právo družstevného užívania pôdy s tým, že vlastníkom týchto pozemkov zostalo vlastníctvo bez možnosti s týmito pozemkami disponovať a užívať ich. Sporné pozemky neboli vecami, ktoré nepatria inému, a preto sa štát nemohol stať ich vlastníkom podľa § 119 zák. č. 141/1950 Zb.“

54. Zápis o vyúčtovaní osvedčuje to, že dňom jeho spísania došlo k vyúčtovaniu a že k odovzdaniu veci jedným z uvedených prídelcov, keďže je podpísaný len O. B. a podpis jeho manželky R. B. ako prídelovej spoluvlastníčky absentuje. Skutočnosť, že pozemky, ktoré boli predmetom prídelu, prevzali Čsl. štátne majetky následne JRD do užívania, taktiež nemožno stotožňovať so vzdaním sa vlastníctva zo strany prídelcov, resp. s opustením veci. Odovzdanie pozemkov do užívania JRD sa uskutočnilo za podmienok kolektivizácie uskutočnenej zákonom č. 69/1949 Zb. o jednotných roľníckych družstvách. Táto úprava ani vykonávací predpis k tomuto zákonu (nariadenie č. 75/1949 Zb.) však neupravovali vlastnícke vzťahy k pôde, ktorú má družstvo užívať.

55. Záverom odvolací súd dodáva, že v konaní bolo preukázané, že Výmer o vlastníctve pôdy zo dňa 14.05.1948 je riadne platnou a vkladuschopnou listinou, na základe ktorej právni predchodcovia žalobcov nadobudli vlastnícke právo k pozemkom prideleným týmto výmerom, teda aj k spornej parcele XXXX/X. Svojho vlastníckeho práva sa nevzdali, ani im nebolo odňaté, pozemky užívali a následne ich odovzdali do užívania ŠM a JRD v rámci kolektivizácie. Žalovaný si v roku 1992 uplatnil reštitučný nárok, o ktorom rozhodol Okresný úrad Nitra dňa 22.05.1997 č. 339/92-R-VI a následne Krajský súd v Nitre uznesením zo dňa 12.09.1997 sp. zn. 11S 71/97 tak, že mu nebolo priznané vlastnícke právo, priznané mu bolo právo na náhradu. Podľa vyjadrenia samotného žalovaného v konaní, od SPF dostal aj za sporný pozemok XXXX/X náhradné pozemky v okolí F. D..

56. Vzhľadom k všetkým uvedeným skutočnostiam odvolací súd dospel k záveru, že žalovaný nárok žalobcov je dôvodný, preto napadnutý rozsudok podľa § 388 CSP zmenil tak, že žalobe v znení jej pripustenej zmeny vyhovel a určil, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po pôvodných prídelcoch, t. j. do dedičstva po právnych predchodcoch žalobcov.

57. O trovách konania (prvoinštančného i odvolacieho) rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1, § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP. V konaní boli plne úspešní žalobcovia, preto im odvolací súd priznal náhradu trov celého konania voči žalovanému v celom rozsahu. Podľa § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie v lehote do 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

58. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu možno podať dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419, § 420, § 421 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).